

MIR

Glasilno koroških Slovencev

Leto XXXII.

Celovec, 31. velikega travna 1913.

Št. 22.

Nemškonarodni junaki.

Od g. F. Grafenauerja, drž. in dež. poslanca.

Luciferjeva stranka.

Odkar svet stoji, ustanovile so se in prenehale na njem že mnogoštevilne stranke, dobre in slabe. A od ustanovitve stranke Luciferja pa do konkurza mednarodne liberalne stranke še ni videl svet tako žalostnih junakov, iz kakršnih obstoja nemško-narodna stranka, ki je danes v Avstriji, posebno pa v narodno mešanih deželah, na krmilu. Škoda, ki jo ta stranka po svoji narodni nestrpnosti, po svoji strastni brezobzirnosti in po svoji ošabni gospodaželjivosti naši državi dan na dan dela, se z zlato ne da odvagati. In ker je nemško-narodna stranka po sadu današnjih učilnic v Avstriji, katerih uredba izvrstno služi namenom te stranke, že močno zarita celo v merodajne, posebno pa v vplivne kroge, se bo težko našel v Avstriji mož, tisti možni, pravični in pogumni mož, kateri bo hotel in znal odvrtni žalostne, če ne uprav katastrofalne dneve, katerim gre Avstrija, gnana po načelih nemško-narodne stranke, korakoma nasproti.

Mladoturška in nemško-narodna stranka.

Kdor ni slep z dravimi očmi, bo pritrtil, da sta si mladoturška in nemško-narodna stranka v tesnem sorodu; saj mladoturška stranka obstoja iz samih, v zapadni Evropi izsolanih in po tem vzorcu izobraženih pripadnikov, v prvi vrsti voditeljev. In ta ustroj, ta uredba učilnic — ne samo ljudskih šol — je biser, je zaklad nemško-narodne stranke, posebno pri nas v Avstriji. Sad take izobrazbe, take vzgoje — izobrazbe brez vere v Boga, vzgoje brez pravicoljubnosti, je bil pogin turškega cesarstva. Žalosten sad, a naraven!

In kam jadramo mi? Edini cilj, kateremu služi skorajda vsako prizadevanje

merodajne gospode, bodisi v gospodarskem, šolskem, vojaškem, političnem ali narodnem oziru v Avstriji, je: **nemštvo!** Kdor izmed Slovanov slepo služi Nemcem, ta je: moder, učen, spoštovan, priljubljen, častit, pravičen in priden; dasiravno je v resnici splošen — lump. Take pošasti, katere si štejejo v čast, da morejo zaničevati, zasramovati, izdajati in celo proklinjati svoj rod, pa med nami Slovani še niso izumrle in so vsak trenotek pripravljene, odstopiti **Nemcem** ne le Albanijo s Skadrom, ampak tudi lastno svojo domovino in družino. Te slovanske pokveke nemškega kalibra so pa glavni povod in vzrok, da si nemškonarodna stranka v naših slovenskih deželah dovoljuje vse; prav vse. Za njo vsled tega ne obstoji pri nas nič drugega kot: **Nemštvo!** V celi Avstriji in za Avstrijo je edino važno: **Nemštvo!** Adrija mora bitinemška in nemštvo mora prodreti v Albanijo in Solun. Ta, za slovanski narod sploh, posebno pa za nas Jugoslovane skrajno nevarni načrt se sicer ni rodil v možganih nemškonarodne stranke, ampak je »politični testament celega nemškega naroda«, katerega eksekutorji (izvršitelji) so nemški nacionalci, katerih edino prizadevanje v Avstriji je: brezobziren boj in strastno preganjanje vsega, kar je slovansko — od latinske pisave, pa do najvišjega uradnika slovanskega pokolenja. — Boj na življenje in smrt je nam Slovanom po tej stranki v Avstriji napovedan. Aranžma (izpeljava) in krutost tega usodepolnega boja pa občutimo v prvi vrsti mi Jugoslovani kot najbolj razkosan, po avstrijskih vladah od nekdanj najbolj zanemarjen in preziran — a za obstoj Avstrije najbolj važen del slovanskega naroda, kateri je do danes pri vsaki priložnosti pokazal dejanski, svoj avstrijski patriotizem. Plačilo za našo zvestobo pa je bilo omalovaževanje; deloma popolno preziranje naših postavnih pravic

od strani vlad — z izjemo kratkih dob — s svetim zatrdilom spoštovanja in ljubezni do nas in s skorajšnjo prisego, »da se morajo razmere na jugu bistveno izpremeniti.«

»Bistvene izpremembe na jugu.«

Kako so se razmere izpremenile, občutimo najbolj na Koroškem, kjer je bila njihova izprememba tako temeljita, da do novejšega časa sploh ni bilo mogočih razmer več; kajti namesto postavnih pravic za Slovence, nastopil je nemškonarodni terorizem — brutalnost in surovost in vladne obljube so šle skozi ušesa! Koroški Slovenci znamo po izkušnji ceniti vrline naše centralne vlade, ker živimo in gazimo v dosedanem koroškem blatu. Policija celovškega mesta n. pr. pusti prav mirno in takorekoč brezbrizno nadlegovati, zmerjati in opljuvati slovenske goste, če napravijo v lastnem hotelu svojo veselico; a z ostrim očesom pazi, kdaj bi mogla zopet kakega Slovenca, ki zahteva vozni listek na glavnem kolodvoru v Celovcu v svojem maternem jeziku, odvesti v nezakurjen zapor celovških mogotcev in modrijanov; saj Slovenec na Koroškem nima drugih postavnih pravic, kakor da se brezpogojno podvrže in pokori nemškonarodnemu Luciferju in njegovim privrženecem, in da — garantira za dolgove nemško-narodnega mesta Celovec.

Razmere na celovškem kolodvoru — dasi centralni vladi dobro znane — se do današnjega dne niso niti za las izboljšale; iz Celovca do Jesenic vozijo do danes samo nemški sprevozniki s tihim a odločnim namenom, ponemčevati slovenski Rož in tudi Jesenice napraviti v doglednem času vsaj dvojezične; iz Beljaka do Podrožčice vladajo temu na las podobne razmere; od Beljaka do Pontablja se skušajo na postajah v slovenskih krajih slovenski napisi odstraniti; uradniška mesta so po vrsti zasedena od Nemcev; slovenski spre-

Podlistek.

V spomin.

(Ob obletnici smrti bogoslovca Franceta Čebul-a.)

Usode krute zakon pač je trdi!
V pomladni dan cvet pisan
jedva šine,
z ledeno roko že ga boža smrt.
Fr. Gestrin.

Ledenomrzla zima je vladala v deželi. S svojim belim, z biseri posutim prtom je pokrila mater zemljo. Časih se je utrgal kak solnčni žarek ter zašel v malo vasico, sanjajočo o bajni pomladi.

Mrak je razpenjal svoja siva, s temnimi nitkami preprežena krila. Vse tiho je bilo v vasi. Le tuptam se je oglasil zvest hišni čuvaj ter naznjal svojemu gospodarju, da čuje. Ljudje so se tiščali tople peči in prereševali vsakdanje dogodke . . .

Da, takrat je bilo. Pripeljal se je, bled, suh, z udrtimi očmi . . . Počasi je stopil z voza. Stara ženica, njegova mati, mu je hitela naproti. Prijel jo je za roko, uprl svoje modre oči vanjo in se naslonil na ljubeče materino srce. Zapustil je mestno zidovje in vervenje ter prišel v tiho, zapuščeno vasico, domov k dragim staršem, iskat izgubljene zdravja. Opirajoč se na mater je

odšel v hišo. In noč je pokrila vas s svojim temnim plaščem.

Polmrak je vladal v mali sobici pritlične hiše. Na postelji je ležal bolnik, ves prepaden in ubog. Bila ga je še sama kost in koža. Le oči, tiste modre, velike, še vedno živahne oči so se željno ozirale proti napol zastrtemu oknu, skozi katero so se vsipali zlati, a še mrzli žarki zimskega solnca. Bolniku se je poznalo, da je še mlad. Da, mlad je bil France, šele 24 let mu je bilo. Poln življenja, upov in idealov je zapustil gimnazijo ter se odločil vstopiti v bogoslovje. Kako uspešno bi deloval v blagor ljudstva, da ga ni v najlepši mladeniški dobi zalotila bolezen in ga položila v posteljo.

Ob postelji je sedela njegova mamica. Držal jo je za roko: »Doma mi bo kmalu boljše. Komaj čakam pomladi. Hodil bom sedevati pod zeleno lipo in vdihaval sveži zrak; da, potem bom gotovo okreval, potem bom zdrav.«

In ko je gledal France v domišljiji samega sebe, vsega zdravega in čilega, se je nasmehnil in pozabil, da je bolan. Daleč je odstopila smrt, bolezen je prenehala, skrbi so utihnile . . .

* * *

Zelena pomlad je prihajala s svojim toplim dihom. Lipa pred bolnikovim stanovanjem je poganjala prvo brstje. Kako rad

bi šel France pod milo nebo, vleklo ga je ven v bajno prirodo. Hotel je vstati, se vzdignil, takoj pa je zopet padel nazaj na blazino. Moči mu niso več dopuščale zapustiti postelje. Votlo je zakašljalo in dolgo lovilo sapo. Ves utrujen od mučnega kašlja bi rad zaspal, a ni mogel.

»Zame je vsako upanje brezuspešno. Kmalu pojdem tja na ono pokopališče, ki je zanemarjeno, križi leže po tleh, se naslanjajo kakor opora, veš tja, tja pojdem. Tam bo vse pozabljeno.«

Molčal je dolgo, potem je zopet zašepetal: »Da, v domači grudi bom mirno spal . . .« Podal mi je svojo koščeno roko. Bila je ledenomrzla. Streslo me je. Lahen, prelep smeh mu je spreletel obličje, ko me je pogledal s svojimi, oj, že tako trudnimi očmi.

Drugo jutro pa se je oglasil mrtvaški zvonček in naznjal, da se je duša blagega trpina ločila iz solzne doline in se vrnila k svojemu Stvarniku . . .

Tožen izprevod se je vil proti vaškemu pokopališču. Črn grob je sprejel v hladno naročje ono blago, dobro srce, ki je še toliko upalo in si obetalo od življenja. Votlo je zabobnelo kamenje, padajoč na krsto . . .

Zadnji glasovi pretresljive žalostinke so utihnili, plakajoča množica se je razšla, le medli plamen sveč je še razsvetljeval novo gomilo, in vrba-žalujka je skrivnostno pripogibala veje . . .

vodniki so na teh progah — beli jeleni. **Vse to vlada ve!** In kaj se je pri vsem navedenem bistveno izpremenilo?? — Politična oblast razsoja v eni in isti a važni stvari; oziroma zadevi ne le različno, ampak diametralno nasprotujoče; vsakokrat pa v Slovencev nasprotnem zmislu. Odkar pa je začel »delovati« med koroškimi Slovenci nemški »Volksrat« (narodni svet), se v jezikovno mešanih okrajih, v narodno-političnem oziru politična oblast ne razlikuje bistveno od njega; — le par je častnih izjem.

Le poglejmo zadnje ljudsko štetje na slovenskem Koroškem. Kar žrli so nas na papirju! Človek bi sodil, da odloki, izdani v tem oziru od c. kr. not. ministrstva, ne veljajo samo za Češko, ampak tudi za Koroško; a temu je drugače: »Na jugu se morajo razmere bistveno izpremeniti«. In bistveno jih izpreminjajo pri nas dosihmal nemškonarodni junaki in njihov otrok, nemški »Volksrat«. Poglejmo n. pr. volilne okraje za deželni zbor! Za državni zbor! Volilni red za obrtno zbornico! Občinski volilni red i. t. n. Vsaka teh stvari zasluži ime: Škandal! V kolikor je prizadeta pri teh zadevah vlada, tudi ona ne zasluži las-kavega naslova. Vse kar je prav! A, da se podpira in protežira itak že privilegirani Nemeč na račun nas Slovencev, bodisi na Koroškem ali drugod v naših deželah, to more želiti, poudarjati in zahtevati kak »velik« patriot a la K. H. Wolf e tutti quanti; a od avstrijskih vlad pričakujemo Slovenci patriotizem v drugačni obliki, kakor ga izvaja v veliki meri še danes nasproti nam. — Ako zahteva vlada patriotizem od nas, ga zahtevamo tudi mi od nje.

Dvojne vrste patriotizem.

A v Avstriji je danes tako-le: Tisti, ki krivico trpi ali jo kritikuje, je veleizdajavec, tisti pa, ki krivico dela in zagovarja, je zaslužen patriot.

Po taki poti pa ne pridemo do narodnega miru in blagostanja v Avstriji. **Pravica je mati domoljubja** in ne nemška hegemonija (nadvlada), koji se prisoja v Avstriji to odlično mesto in katera se na stroške slovanskih narodov umetno vzdržuje, goji in pita. Nas in naše domoljubje uničujejo moč nemške nadvlade občutimo zopet mi koroški Slovenci v najobilnejši meri. Lepo število mladih pravnikov imamo, kateri so za svoj poklic in v izvrševanju pravnih poslov, najmanj rečeno, ravno tako sposobni kakor vsak pristni Nemeč, od katerih ne malo nosi na svojem telesu pristno nemško viteško znamenje iz burševskih let, — a za slovenske pravne nima vlada kruha v njihovi ožji domovini; pač pa so jim vrata »na vse štiri strani« na stečaj odprta v tuji svet »auf Nimmerwiedersichen«, če nočejo postati poturice. Na Koroškem je prostor rezerviran le za nemškonarodne junake in take slovenske značaje, katerim je »čast« ljubša kakor: »bodi Očetu, Sinu in sv. Duhu«; kajti »razmere na jugu se morejo bistveno izpremeniti«; seveda ne samo na slovenskem Koroškem, ampak tudi v drugih slovenskih deželah: Avstrijska vlada to želi in če se tudi zgodi po — volji nemškega »Volksrata«. Saj je nemški narodni svet morska zvezda avstrijskih vlad!

V Gorici n. pr. še danes nima postaja c. kr. državne železnice nobenega napisa. A to se ni zgodilo vsled mržnje železniške uprave nasproti Slovencev, ali na željo nemškega narodnega sveta, ali celo iz strahu pred nemško irredento — kaj še — to se je zgodilo »aus Ersparungsrücksichten« (iz ozirov varčevanja) in tudi iz razloga, ker železniško ministrstvo menda namerava odstraniti na pritisk nemškonacionalnih junakov in nemškega narodnega sveta, vse napise na postajah c. kr. državnih železnic; kakor je svojčas odstranilo nepotrebne zvonce, katere danes živ krst ne pogreša več.

Da pa bo »nemški Herrenvolk« (nemško gospodsko ljudstvo) vedel, kje se nahaja, kadar se bo vozil v avtonomno Albanijo, po v to deželo zabiti denar: Zato so pričeli pri ravnateljstvu c. kr. drž. železnic v Trstu v zadnjem času šikanirati slovenske službenice državnih železnic na ta način, da se od njih zahteva, da morajo de-

lati izkušnje samo v nemškem jeziku; kajti: »razmere na jugu se morajo bistveno izpremeniti«. Tako dela avstrijska vlada s slovenskim narodom. A kdor trdi, da mu dela s takim postopanjem krivico in ga draži, je veleizdajalec — K. H. Wolf, njegovi privrženci in nemškonacionalni junaki pa so pristni avstrijski patrioti — v očeh vlade. Bomo videli!

Torba za nasprotnike.

Nemški svobodomiselniki časniki »slovi-jo« po svetu zaradi svoje lažnivosti. Kadar pišejo o Slovanih, bodisi o avstrijskih Slovanih ali Slovanih izven Avstrije, se vedno lažejo. O Slovanih ne poročajo nikdar kaj dobrega, vse pa poročajo, kar je pri njih slabega, še več pa — zlaganega. Kdor bi čital samo liste te vrste, bi moral imeti Slovane za strašne barbore, grozne divjake, ki kar morijo in požigajo in ljudi žive pečejo. Tako so tudi za časa balkanske vojske lagali, da je kar pokalo. Ne morda v obrambo Srbov, ampak v dokaz, kako ti listi postavljajo resnico na glavo, objavljamo sledeče:

Slovo srbske vojske iz Albanije.

Srbski častniki pripovedujejo, da je bilo slovo srbske vojske iz albanskega primorja jako ganljivo. Iz notranjosti Albanije so srbske čete spremili k morju vsi prebivalci brez razlike: kristjani, Turki in Arnavti. V Draču so se vršili ganljivi prizori; nekateri so pa spremili čete prav v Srbijo. — Brat Essad paše, Šefik beg, ki je bil iz početka nasproti Srbom jako hladan, je poslal srbskemu poveljniku Dimitrijeviću iz Tirane za spomin zlato uro in ljubeznjivo pismo, v katerem se Srbom zahvaljuje za njih viteštvo. — Ko je Essad paša s svojo vojsko šel skozi Drač, ga je general Bojović na čelu svojega štaba pozdravil in njemu na čast priredil obed. Essad paša je prosil, da bi mu Bojović prodal hrane in furaže za 25.000 ljudi; Bojović pa mu je dal vse brezplačno na razpolago. Essad paša je izjavil, da bo Albanija najboljši sosed Srbije. Tedaj je imel Essad paša 12 poljskih in 12 gorskih topov in 30 mitraljez. — Med Srbi in častniki ter moštvo mednarodnega brodovja je vladalo najprisknejše razmerje. Zlasti Angleži so bili s Srbi iz vsega početka nadvse ljubeznjivi, kasneje so se sprijaznili z njimi tudi avstrijski mornarji ter je bil celo admiral Njegovan parkrat med srbskimi častniki. General Bojović je bil pri angleškem admiralu desetkrat povabljen na obed. Slovo je bilo jako slavnostno.

Turki — vzor snage in dobre uprave.

Po celem svetu je znana turška nesnažnost in razdrapana uprava njihovih dežel. Najbogatejše dežele, ki so prišle pod turško oblast, so obubožale, in sicer tako, da o kulturi v pravem pomenu besede v turških deželah ne more biti govora. In vendar poroča dopisnik »Tagespost« (25. t. m.), menda kak nemškonacionalen agent, iz — Soluna o prejšnji dobri turški in sedanji zanemarjeni srbski upravi v Skoplju. Skoplje so zasedli Srbi po zmagovalni bitki pri Kumanovem in je hočejo napraviti za glavno mesto nove srbske države. Da čez noč nihče ne napravi vsega iz tako zanemarnjenega mesta, kakor je bilo pod Turki Skoplje, je razumljivo. Dopisnik priznava, da so Srbi napravili v Skoplju električno razsvetljava, pravi pa, da sicer mesto ni nič lepše in prijetnejše kakor prej. Srbska okupacija je razmere napravila le še neprijetnejše. Kljub vsem obteževalnim razmeram so imele turške oblasti več zmisla za potrebe prometa, kakor »civilizirane« balkanske države, Grška in Srbija. V marsikaterem oziru bodo ljudje po Turkih še hrepeneli. Tako v »Tagespost«. To je že višek turške ljubezni. Da more list, ki hoče biti resen, kaj takega sprejeti! Turške uprave pač še živ človek na svetu ni hvalil in je bilo to pripuščeno le nemškonacionalnemu agentu. In kako je res v Skoplju?

Ljubljanski zdravnik dr. Ivan Oražen je bil za časa balkanske vojske, kakor mnogo drugih zdravnikov iz celega sveta, tudi nemških, v Srbiji, da je tam zdravil ranjence, srbske in turške. Oražen je po končani vojski prepotoval od Srbov novo-

osvojene kraje na Kosovem polju in v severni Makedoniji in si je vse te kraje ogledal. O Skoplju je govoril na nekem shodu v Ljubljani, kakor je poročal »Slovenski Narod«, sledeče:

Mesto Skoplje je sezidano na treh gričih in ima krasno lego. Skozi mesto teče reka Vardar, ki bi jo v nekaterem pogledu lahko primerjali naši Savi. Lep je desni breg mesta, levi del pa je pravcato umazano turško gnezdo. Pravili so mi srbski častniki, da so našli v turškem delu mesta toliko gnoja, nesnage in podobne turške kulture, da si je niso upali izvoziti, marveč so skopali velik kanal, skozi katerega so spustili Vardar, da je odpeljal to turško kulturo. Posebno znamenita je stara srbska cerkev, ki datira iz 13. stoletja in ima posebno lepa rezbarska dela, izdelek srbski, ki jasno priča, kako visoko kulturo je imel srbski narod že v oni dobi. V mestu sta tudi dve mošeji, in sicer Selimova in Mahomedova. Obiskal sem jih.

Posebno pozornost so vzbudile v mošejah krasne preproge. Spomnil sem se na natolcevanja nemških listov, ki so pisali, kako da so Srbi povsod, kamor so prišli, ropali. Hotel sem se prepričati. Vprašam muftija, če so že dolgo te preproge tu. On mi odgovori, da so v mošeji že dve do tri leta. Na moje nadaljnje vprašanje, če niso vdrli zmagovalni Srbi v mošejo, mi je odgovoril turški mufti, ki je gotovo najboljša priča za Srba, da ni vdrl v mošejo niti en Srbin in da so se sploh Srbi jako lepo obnašali. Sploh sem se skušal na več krajih in povsem nepristransko informirati o postopanju Srbov in priznati moram, da nisem čul niti iz enih turških ust kake podobne pritožbe čez Srbe. Vsi so bili edini v tem, da so bili junaki v bitki, po bitki pa so se ponašali lepo. Prebivalstvo mesta tvorijo Turki, Arnavti, Grki in Srbi. Preje je bilo v mestu za tujca nevarno, sedaj pa so Srbi razmere že tako uredili, da je v mestu povsod in v vsakem času tujec varen. Iz Skoplja, kjer sem ostal tri dni, sem se peljal z avtomobilom v Tetovo, znano arnavtsko gnezdo, kjer prebivajo jako premožni prebivalci. Arnavtski del mesta je strogo oddeljen. Čul sem tam srbsko vojaško godbo in veseli Srbi so plesali kolo. Iz Tetove sem se vrnil v Skoplje, od koder sem odpotoval v Prištino. Priština ima velikanski grad, ki je last nekega turškega beja, ki pa stanuje v Carigradu in ki ima toliko posestev, da mu plačujejo najemniki letno okoli 300.000 frankov najemnine. Ta grad, ki je silen, so zgradili seveda turškemu tiranu srbski zulji in ostala je celo ljudska pravljica, da so Srbi pri zgradbi tega gradu toliko trpeli, da je spregovoril celo vol in tožil nad silnimi mukami. Mesto ima okoli 20.000 prebivalcev, leži na Kosovem polju in ima veliko važnih zgodovinskih krajev.

Nemške bajke.

Dr. Oražen je deloval v bolnišnici v Nišu dva meseca. O ravnanju Srbov s turškimi bolniki in ujetniki se je izrazil sledeče:

Velika se je godila Srbom krivica od strani nemških listov, ki so pisali, da ravna Srb grdo z ujetimi in ranjenimi Turki in Arnavti. V vojni ni bilo pardona, postopalo se je strogo, kot povsod. Občudovanja vredno pa je, da je pokazal srbski narod toliko kulture v sebi, da je z ujetnikom ali ranjenem večstoletnega tirača krutega Turka ravnal tako lepo kot s svojci. Grdo je bilo, da je korespondent krščansko - socialne »Reichspost«, ki ni obiskal niti ene bolnišnice, lagal in blatil Srbe, da ubijajo ujetnike, da puste bolnike v blatu. Grda laž je bila to in imel sem priliko, da sem pojasnil to tudi avstrijskemu konzulu, ki mi je v tem pritrtil.

Iz tega sledi nauk: Kadar hočeš o Slovanih izvedeti resnico, ne išči je v nemških listih; če ne verjameš slovanskim listom, pa išči resnice v angleških in francoskih časopisih!

Pozor!

30 — 50 kron ceneje kakor v vsaki tovarni ali zalogi kupite pri meni izvrstno kolo ali šivalni stroj. Popravila in pnevmatike po nizki ceni.
Matija Planko, Celovec, Šolska ulica št. 5-6-7.

Politične vesti.

Trije vladarji v Berlinu.

V Berlinu se je poročila dne 24. t. m. edina hčerka nemškega cesarja Viktorija Alojzija s princem Ernestom Gustavom. Pri tej priložnosti sta obiskala nemškega cesarja angleški kralj in ruski car. Zatrjuje se, da so se vladarji trdno domenili, da hočejo Evropi za vsako ceno ohraniti mir.

Bogata Rusija.

Ruski državni proračun je zadnja štiri leta aktiven. Rusi torej ne potrebujejo več posojil, ampak pokrivajo državne stroške iz lastnih državnih dohodkov, čeravno so državni stroški silno narasli; zadnjih pet let za 577 milijonov; dohodki so pa narasli za 805 milijonov. Denarja v zlatu ima Rusija dve milijardi.

Državni zbor.

Govor dr. Korošca v državnem zboru, o katerem smo že zadnjič poročali, je bil zelo premišljen, jednat in je zadel pravo. Dokaz temu je ne samo, da ga je skušal pobijati nemški nacionalci dr. Groß, ampak tudi strupena poročila v nasprotnih listih. »Freie Stimmen« so v znani svoji neokusnosti poročale, da je »cvilil« o trializmu. V pravi luči je pokazal dr. Korošec resnične izdajalce. Med Jugoslovani iščejo izdajalce, ker so v vojski med Turki in balkanskimi Slovani stali na strani Slovanov, s katerimi jih vežejo jezik, kri in krščanstvo. Prave izdajalce je pa iskati v Budimpešti, ki sicer nimajo državi nevarnih govorov, pa si že leta in leta premišljeno prizadevajo, kako bi odtujili Jugoslovane državi in dinastiji. To so Khuen - Hedervaryji, Tisze, Lukacsi, Cuvaji in Tomašiči. To so pravi veleizdajalci, grobokopi veselilne Avstrije; ti so največji sovražniki naše bodočnosti na Balkanu. Ti veleizdajalci letajo prosto okoli in se jim obeša redove in odlikovanja kakor oslom kraguljčke. V tem času, ko so Bulgari in Srbi navdušeno šli v vojsko, da prinesejo svojim bratom prostost in svojo domovino povečajo, so ogrski izdajalci za Hrvate in tiste Srbe, ki so naši državljani, otvorili ječe in njihovo prostost dali v verige. Avstro - Ogrska je še vedno največja jugoslovanska država. V njenih mejah je okroglo osem milijonov Jugoslovancev. Katera država bo pač za Jugoslovane imela bolj privlačno silo? In že vnaprej rečemo, da so pravi veleizdajalci tisti, ki se še sedaj trudijo, da se ohrani sistem, ki zatira Jugoslovane, bodisi na Ogrskem ali v Avstriji (na primer Dobernig). (Pritrjevanje.) Avstro - Ogrska ne sme biti nemško-madžarska država; nemška in ogrska prenapetost mora izginiti. To ne gre, da se koroškimi Slovincem še zana-prej, kakor v kakem turškem vilajetu, pridržujejo narodne pravice in da sedežni predsedniki imajo za izvršilne organe nemško-nacionalnih strankinih vodstev, vloga, katero se zdi, da jo hoče igrati tudi sedanjí deželni predsednik.

Pri nadaljni debati se je zunanjemu ministrstvu in vladi silno slabo godilo. Ne samo slovanski, ampak tudi nemški in socialnodemokratski govorniki so balkansko politiko naše vlade ostro grajali.

Prochaskova zadeva.

Več govornikov se je dotaknilo znane Prochaskove zadeve, o kateri so nemški listi tako silno lagali in s tem hujskali na vojsko. Dr. Kramař, mladočeški voditelj, je imenoval to afero zločin, storjen na blagostanju v Avstriji, s katerim se je na ume-ten način skušalo prebivalstvo nahujskati za vojsko. To se je zgodilo za Albanijo, za katero prebivalstvo niti prav znalo ni, še manj se pa zanjo navduševalo. Zato so naredili Prochaskovo afero. Trdim tukaj, je rekel Kramař, in če je treba lahko dokažem, da je bilo znano, da se Prochaski ni ničesar zgodilo. (Čujte!) In kljub temu so časopisi, ki so v neki ozki zvezi s časniškimi oddelkom zunanega ministrstva in ki ga sedaj toplo zagovarjajo, najbolj hujskali in objavljali grozna poročila o Prochaski. Trpela je pa vsled tega hudo naša industrija in s tem se je začelo uničenje našega gospodarskega življenja. Dosegli pa nismo s to

afero drugega, kakor da smo se pred celo Evropo omadeževali.

Kramař je tudi hudo obsodil zgrešeno albansko politiko zunanjega ministrstva glede Italije, ki bi nam bila lahko zaprla pot iz Jadranskega morja. V tako politiko se je zaletela vlada, ker je iz Albanije hotela narediti jez zoper Slované. Toda zoper »slovanstvo in slovansko nevarnost« je samo eno sredstvo, in to je prava avstr. politika. (Živahno odobravanje.) Avstrija ne sme biti predstraža Nemčije zoper Slované, kakor je rekel posl. Lodgman na nekem shodu v Mostu na Češkem. »Kanonenfutter« za Germanijo Slovani v resnici nismo voljni biti.

Spor med balkanskimi zavezniki. Spopadi med Grki in Bulgari.

Spor med Grško in Bulgarijo ter Bulgarijo in Srbijo zaradi razdelitve osvojenega turškega ozemlja v Macedoniji postaja vedno ostrejši. Nemški listi že pišejo, da je vojska med zavezniki neizogibna. Verjetneje pa je, da se bodo med sabo vendar pobotali. Srbija zahteva še vedno od Bulgarije, da popravi prvotno pogodbo z ozirom na žrtve in uspehe v vojski; Bulgarija se pa trdovratno drži pogodbe. Kdo ima prav? Menda vsak nekaj. Rusija, pa tudi bulgarski, srbski in grški državniiki se resno trudijo, da se poravnajo mirnim potom. Grške in bulgarske močne čete so se vzhodno od Soluna že parkrat spoprijele. Enkrat je naltala prava bitka, v katero je posegla vmes artiljerija in so bili Grki občutno tepeni. Izgubili so baje nad 800 mož in nad 40 častnikov. V morskí luki pri Kavali so Bulgari položili mine, in ko se je grško brodovje približalo luki, so začeli Bulgari nanj streljati s težkimi topovi, na kar se je brodovje umaknilo. Čeravno Bulgari in Grki pošiljajo čete v zasedene kraje v Macedoniji, vendar se zdi, da ti spopadi niso bili ukazani od grške in bulgarske vlade, ampak da so jih izvršili vročekrvni vojaki sami.

Laurin & Klement

Novi 1913 modeli

Vzorne konstrukcije iz materiala brez napake z nedosegljivim funkcioniranjem

7/20 HP.	13/30 HP.	16/40 HP.
Nagli, odprti sportni vozovi kupeji za zdravnike, landauleti in limusini	Hitri, odprti vozovi za potovanje, elegantni limusini, landauleti za vožnjo po mestih	Šesterosedelni luksuzlandauleti in limusini Pullmanovega sestava, z notranj. vodstv.

Tovarna v Mladí Boleslavi.
Filialke: Praga, Brno, Dunaj, Budimpešta.

Dnevne novice in dopisi.

Procesije na Telovo v Celovcu se je udeležil tudi g. deželni predsednik dr. Alfred baron pl. Fries-Skene. Ni se je pa udeležil deželni glavar ne župan Metnitz in noben zastopnik deželnega odbora in mesta Celovec.

Sv. oče so popolnoma okrevali, že mašujejo in so dne 25. t. m. sprejeli 150 dunajskih romarjev.

Zabavni večer celovškega Orla je bil dobro obiskan, čeravno bi bili pričakovali od slovenskega razumništva malo boljše udeležbe. Zabava je bila neprisiljena.

Matevž Oraš †. V Vernbergu je umrl bivši državni in deželni poslanec Matevž Oraš. Slovenec po rodu, je deloval vedno proti svojemu ljudstvu za nemštvo. Nazadnje pa je bil popolnoma zapuščen od nemških nacionalcev. To je usoda vseh Slovincem, ki se udinjajo drugemu narodu. N. p. v m.!

Nova mestna hiša v Celovcu. Celovski občinski svet je soglasno sprejel sklep, da se kupi Rosenberg - Orsinijeva palača na Novem trgu v svrhu zgradbe nove mestne hiše. Kupna cena znaša pol milijona kron. Ker je od osem milijonskega posojila pol drug milijon kron določenih za novo mestno hišo, ostane za stavbo samo še milijon kron.

»Dobri sosedi« so Slovincem nemški nacionalci, kakor radi zatrjujejo, kadar farbajo nezavedne slovenske volilce. Kako nam pa v resnici želijo, je povedal na volilnem shodu v Celovcu dne 24. majnika dr. Angerer. Rekel je, da se boji, da bo s poštnim ravnateljstvom v Celovcu prišlo v Celovec tudi kaj slovenskih uradnikov. Dr. Metnitz ga je pa tolažil, da ni treba tega strahu. Nemški nacionalci bojo že gledali, da ne dobi službe noben Slovenec. Zares lepi prijatelji Slovincem!

Narodno breznačajnost (nationale Charakterlosigkeit) očitajo »Freie Stimmen« in »Allg. Bauern-Zeitung« neki nemški tvrdki v Celovcu, ker je stopila v trgovinske zveze s češko industrialno banko. Ali nemškutarjev, ki čitajo tako lastno obsodbo v omenjeni dveh listih, ni nič sram? Ali je morda za Slovence to značajno, kar je za Nemca neznačajno?

Kdo naj jih razume? Lutrovska »Bauern-Zeitung« se je z drugimi listi vred še pred kratkim strašno repenčila in klicala na vojsko zoper Črnogoro in Srbijo zavoljo Albanije. V zadnjem uvodniku pa toži, da je naša zunanja politika v balkanski krizi potrošila silno veliko denarja, očita Avstriji, da prodaja za »tuje koristi« svojo kožo in to »zavoljo dušnega blagra nekaterih napol divjih narodov.« No, tako počasi bojo vsi ti listi pricapljali za — nami. Bog se usmili njihovih čitateljev, ki požirajo tako nespametno mešanico!

Kako se lažejo protiverski listi. Nedavno od tega (15. aprila t. l., št. 15.) je objavila »Bauern - Zeitung« po framasonskem rimskem listu »Messagero« vest, da je prosil papežev brat Angelo Sarto laško vlado za podporo ter tudi prejel 175 lir, to je po našem 167 kron 13 vin. Seveda radi tega naš najnevarnejši pročodrimovski »kmetski« list hudo napada sv. Očeta, da pusti lastnega brata stradati, med tem ko daje svojim kardinalom pojedine, da bi to, kar sne en sam od njih, bilo več kot omenjena državna podpora. Prijatelj našega lista je vprašal v tej zadevi naravnost merodajno osebo v Rimu in prejel sledeči odgovor: »Papežev brat Angelo Sarto je že dolga leta poštar v nekem gornjelaškem mestu; ima tudi hišo in malo trgovino ter se počuti v teh priprostitih razmerah zelo dobro. Ko je postal njegov brat papež, bi bil prišel lahko v Rim kakor njegove sestre. Vendar se ni hotel ločiti od ljubega mu kraja in priprostega življenja. Omenjeno »podpora« je dobil kot zasluženost starinsko doklado, do katere je imel, če je tudi papežev brat, postavno pravico kakor vsi drugi državni uslužbenci. Revnim, podpore potrebnim, ki stradajo, Angela Sarta ni prištevati. Ves Rim ve, kako se brata ljubita, in sv. Oče bi nikdar ne trpel, da trpi njegov brat pomanjkanja.« Tako piše rimski dostojanstvenik. Zopet dokaz, kako nesramno dela »Bauern-Zeitung« in drugi slični listi. In s takimi storijami hodijo potem razni agitatorji po deželi ter begajo ljudstvo. Ven z njimi!

Namesto venca na grob pokojnega Martina Bruggerja, knjigoveznega mojstra pri Družbi sv. Mohorja, je darovalo osobje tiskarne in knjigoveznice Družbe sv. Mohorja »Slov. šolskemu društvu« 11 K 80 vin. in Vincencijevi družbi za št. Rupert pri Celovcu 12 K 50 vin.

Polajenko pred ljubljansko poroto. Polajenka, ki je na račun »Zadružne zveze« vzdignil s pomočjo ponarejenih podpisov pri Jadranski banki 40.000 kron in zbežal z njimi v Ameriko, so pripeljali nazaj v Ljubljano in je bil pred ljubljansko poroto obsojen na šest let težke ječe, poostrene s posti in trdim ležiščem. Plačati mora tudi Jadranski banki in Zadružni zvezi 40.000 K. Povedati pa ni hotel, kje da je skrtil poneverjeni denar in je rekel sodniku, da naj ga le išče. Lagal se je, da mu je denar na potovanju nekdo — ukradel, česar mu seveda nihče ne verjame.

Zaznamek sejmov v »Družinski Pratici«. Slavna županstva po Slovenskem založni-

štvo naše »Družinske Pratique« vljudno prosi, naj mu čimpreje, zanesljivo pa do 15. junija naznanijo vse morebitne premembe ali pomote v letošnjem znanjku naše »Pratique«, ker je nujno želeli v korist občin kakor tudi občinstva, da so znanjki strogo natančni. Na poznejše prijave bi se žal ne mogli ozirati. Naslovi naj se dopisnica: Družinska Pratika, Ljubljana.

Samoumor. V takoimenovanem kapucinskem gozdiču pri Beljaku so našli obesnega izvoščka (fijakerja) Jerneja Ročnika. Svojemu gospodarju je poneveril nekaj denarja in ga je radi tega sodišče iskalo.

Nezgoda. Pri premikanju železničnih vozov na glavnem kolodvoru se je ponesrečil oženjeni delavec Veršiml. Prišel je med dva vozova, ki sta mu zlomila eno nogo.

Konkurz. Na boben je prišel Hugo baron pl. Baillon v Železni Kapli. Pobegnil je kdove kam. Baje izgubi pri tem konkurzu velikanske vsote »Centralbank deutscher Sparkassen«.

Samomor. Dne 23. majnika se je zvečer ustrelil pri Velikovcu Henrik Aicher pl. Aichenegg. Zapušča 14 let starega sina. Bil je v denarnih stiskah.

Smodnišnica zletela v zrak. V Steinfeldu pri Dunajskem Novem Mestu se je v skladišču za smodnik št. 16 vnel smodnik. Stavba je vsled razpoka popolnoma razdejana. Zgorelo je 12.000 kg smodnika. Menijo, da se je smodnik sam vnel. Ranjen ni bil nihče. En vagon smodnika v bližini so vojaki srečno rešili, čeravno je že začela goreti streha dotičnega skladišča.

Kolesar se je ubil. V Leskovcu se je ubil dne 23. t. m. ob četrtna 10. uro zvečer Franc Hrastovčan, bivši socialnodemokratski kandidat. Peljal se je na kolesu po dolini proti Žuliču in zadel ob drugega kolesarja. Oba sta padla na tla in Hrastovčan je bil na mestu mrtev.

Vojaški upori na Francoskem. Na Francoskem so sklenili vpeljati triletno vojaško službo, da bi na ta način zvišali število aktivnega vojaštva in bi bili zoper Nemčijo v slučaju vojske bolj pripravljeni. Vojaštvo se je pa začelo puntati in je na mnogih krajih demonstriralo in se z oficirji pretepalo. Vojaška uprava je v veliki zadregi.

Javorje. (Lepa nedelja.) Kakor vsako leto, tako smo tudi letos slovesno obhajali takoimenovano »lepo nedeljo«. Bila je zares v pravem pomenu besede lepa nedelja, in sicer v dvojnem oziru. Prvič zato, ker se je ob najlepšem vremenu vršila cerkvena slovesnost veličastne in mnogobrojne procesije z Najsvetejšim, drugič pa zato, ker je v vsakem oziru prav sijajno uspela naša prireditelj z vprizoritvijo igre: »Sv. Neža«. Kar se tiče vprizoritve tako lepe, a tudi težke igre »Sv. Neža«, se mora pravici na ljubo reči, da so jo naša vrla dekleta, ki so bile to pot vse brez izjeme prvokrat na odru in le redkokrat videlo kako slično prireditelj, jako dobro pogodile. Igra, ki se je vršila po popoldanskih šmarnicah v obširnih prostorih mežnarjeve gostilne, je privabila toliko ljudstva, posebno iz sosednje Štajerske, da so bili prostori premajhni. Igralo se je splošno zelo dobro, ljudstvo pa je bilo očitno jako zadovoljno. Tudi mi smo zelo zadovoljni, ker smo nabrali precejšnjo vsoto denarja za našo popravila potrebno cerkvice. — Bila je zares prireditelj, kakoršno so si ljudje že dolgo želeli. Bog daj, da bi bilo še več takih »lepih nedelj«, kot je bila letošnja!

Velikovec. (Predrznost!) Neki nemškogovoreči slovenski Velikovčan je zasramoval našo lepo slovensko društveno zastavo z besedami: »Rajši bi bili Slovenci zastavo v Dravo vrgli, kakor pa da so jo nesli iz št. Ruperta v mesto«. Temu Velikovčanu naravnost v obraz povemo, da bi tudi vse njegovo že davno šlo po Dravi, ako bi pri ženitvi ne imel tako velike sreče. Kaj pa če bi Slovenci, predno pridejo v mesto, tudi svoje kronice pometali v Dravo?

Velikovec. (Šmarnice) so letos v naši mestni župni cerkvi izvanredno obilno obiskane. Petje je pod spretnim vodstvom našega organista, g. R. Jaritza, krasno.

Podravlje. V nedeljo, to je 1. junija pride k nam v goste tamburaško društvo »Dobrač« z Brnce in uprizori popoldne ob 3. uri priljubljeno igro »Miklovo Zalo«, ki se je na Brnci tako dobro obnesla. Prireditelj se vrši v prostorih našega zavednega gostilničarja

Volspernika, ki bo skrbel za kar najboljšo postrežbo in po igri za svobodno zabavo. Obeta se nam torej prav lep popoldan, zato kličemo marljivim brnškim igralcem: »Na veselo svidenje! Bog vas sprimi, dragi bratje!«

Podpeca. (Kulturen škandal.) V Podpeci bode papirja zmanjkalo, tako pridno šolarji drugega razreda pišejo kazenske naloge: »In der Schule muß ich deutsch reden.« Skoraj vsi so že pisali. Na tak način se bo pač slavna nemščina otrokom prikupila.

Podkros. (Sreča v nesreči.) Na praznik sv. Rešnjega Telesa smo imeli običajni obhod s presv. Rešnjim Telesom. Vreme je bilo ugodno, da bi si lepšega še želeli ne mogli. Ljudi je bilo veliko in dolga je bila vrsta darov, ki so nesle sveče, da so jih po maši darovale. Zgodila se je pa nesreča: še pred prvim sv. evangelijem je utihnil veliki zvon, ker je izgubil svoj jezik. Kembelj se je prelomil in padel na pod. Sreča v nesreči je bila, da pada ni prebil. Če bi bil prebil prvi pod, bi bil gotovo prebil tudi spodnje pode in padel v zvonici na tla in tam ubil ali vsaj poškodoval ljudi, ki so bili tam in zvonili med obhodom. Hvala Bogu, da se ni zgodila večja nesreča!

Velikovec. (Ali je res?) G. J. Nagelle, o vas se govori, da ste bili v Celovcu pri deželnem predsedništvu, da bi ne smelo društvo »Lipa« s svojo zastavo povodom njenega blagoslovljenja v mesto Velikovec javno korakati. Ako to ni res, se bodele gotovo oglasili! Če je pa resnica, potem bomo pa mi nekaj povedali, kako je bilo pred sedmimi leti povodom sestanka slovenskih abiturijentov. Čez sedem let vse prav pride. Takrat je pivo igralo zmagovalno vlogo.

Velikovec. (Visok obisk.) Zadnje nedeljo, dne 25. maja, se je pripeljal v naše mesto železniški minister v spremstvu deželnega predsednika, da si ogleda progono nameravani in željno pričakovani vzhodni železnici. Morda bo pa vendar iz te moke kaj kruha. S to železnico bi se priklopil tudi velikovski okraj svetovnemu prometu. Saj je dosedaj v tem oziru najbolj zane-marjen.

Brnca. V nedeljo, dne 1. junija, napravi naše tamburaško društvo »Dobrač« izlet v Podravlje pri Beljaku, kjer vprizori v prostorih g. Janeza Vošpernika narodno igro: »Miklova Zalo«. Odpeljemo se v nedeljo dopoldne ob pol 10. uri z Brnce, in sicer izpred Žvižgovčeve hiše ob cerkvi; če bo dež, pa ob 11. uri dopoldne z vlakom. Vsi, ki se tega izleta udeležijo, naj bodo točni!

Brnca. (»K. k. Gendarmerieposten«.) Tak napis se blišči na hiši na Sp. Bregu, v katero so se pred nekaj tedni naselili c. kr. orožniki. Prve dni so bili gg. razobesili tablo, ki je imela tudi slovenski napis; potem pa je kar čez noč izginila — nihče ne ve ne kod ne kam . . . in nihče ne ve zakaj? Nekateri pravijo, da so se možakarji ponemčili — pomislite: pri nas v slovenski Brnci ponemčili! Drugi zopet trde, da jim je gospodar hiše zapretil, da jih postavi na cesto — ubogi orožniki! — če ne odpravijo slovenskega napisa. Tisti pa, ki imajo kaj soli v glavi, si upajo celo trditi, da so gg. orožniki pač precej »brihtni« in so hitro spoznali, da smo Slovenci prav krotki in miroljubni ljudje; za nas jih torej ni treba — zato so poslali slov. tablo baje na Dunaj. — Bogve, kaj je resnica. Pa naj bo to ali ono, mi imamo pravico zahtevati slovenski napis, zato slovenski napis nazaj gor, kjer je bil!

Žitaravas. (Požar pri Miklavcu.) V nedeljo zvečer, dne 25. t. m., med 11. in 12. uro je začelo goreti v gospodarskem poslonju pri Miklavcu; ogenj se je hitro razširil ter vpepelil sedem poslopj imenovane graščine. Škoda znaša, čeprav so najlepša poslopja še ostala, gotovo nad 100.000 kron, ker je zgorelo veliko žitne zaloge, del pivovarne itd.; reveži so še posebno nekateri posli, ki jim je vse uničeno. Hudi udarci, ki so zadeli omenjeno hišo, v jeseni smrt gospodarja in sedaj požar, naj nam bodo v opomin, kako se suče sreče kolo!

Djekše. (Smrt, procesija.) V sredo pred Binkošti, dne 7. t. m., je šla 59 let stara gostinja Marija Rogan na Svinško planino nabirat spomladanskih rastlin za zdravila. Šla je sama in, ker je le ni bilo nazaj, so jo šli iskat. Pretekel je dan

za dnem, pridno so iskali, a našli niso nič. Šele v nedeljo po Binkošti, dne 18. t. m., proti večeru so jo našli v zavetju neke skale mrtvo. Kak zločin je popolnoma izključen. Vse je kazalo, da je uboga rajna že prvi dan, od srčne kapi zadeta, mirno šla uživati večno plačilo za svoje lepo, a trdo življenje. — Kakor vsako leto, je tudi letos šla procesija iz naše župnije v daljno Marijino Celje. Pod vodstvom domačega g. župnika je procesija — 60 udeležencev — lepo opravila svojo ganljivo pobožnost v krasnem Marijinem Celju. Tam nas je srčno pozdravil in prijazno za nas skrbel slovenski rojak vlč. g. Blaž Semec. Ta procesija je zaobljubljena v ta namen, da se izprosi blagoslov za žitna polja, zato tudi pravijo, da gredo »k Materi božji kruha prosit.«

Griže. (Umrli) je dne 16. majnika t. l. v Grižah pri Celju Anton Benetek, oče vlč. g. Antona Benetek, župnika na Djekšah. Rajni je bil priden gospodar in skrben oče, blag krščanski značaj in miroljuben sosed. Dasiravno je dosegel lepo starost 73 let in bil sploh bolj bolehen, vendar bodo žalujoci ostali dolgo čutili bridko izgubo ljubega očeta. Pogreb dne 18. majnika je bil zaradi velikanske udeležbe domačega ljudstva res sijajen. N. v m. p.!

Železna Kapla. (Sneg — škoda.) Lansko leto je bil pri nas tako zgodaj zapadel sneg, da mnogim kmetom ni ostal samo krompir pod snegom, ampak nekaterim celo pšenica. Upali smo, da bo letos boljše in je dosedaj tudi prav lepo kazalo, posebno sadje. A sneg, ki je zapadel v torek, 20. t. m., ne samo hribe, ampak prav v dolino, je lepe nade naših že štiri leta po ujmah obiskanih kmetov zelo zmanjšal. Na Obirskem je ležal sneg še bolj kot za ped visoko in še v sredo so bili hribi še daleč doli beli. Sneg in mraz sta posebno drevju zelo škodovala, ki se je kar lomilo pod težo snega. Ubogi kmet!

Ukve. (Odgovor) na hujskaški dopis v »Freie Stimmen« iz Ukev od 17. maja 1913, št. 111, pod naslovom: »Slowenische Kulturträger und Früchte slowenischer Verhetzung«. Iskreno se zahvaljujem gosp. dopisniku v »Fr. St.« za lepo spričevalo, katero mi je dal nevedoma in smatram za največjo čast biti napaden v takšnem listu, kakor so »Fr. St.«, le zavoljo moje značajnosti, ki je dopisniku manjka in ki v svoji zmedenosti smatra vsak odločen nastop za pravice kot hujskanje. Da širša javnost izve, kakšen hujskač sem in kako sovražim vse tiste, ki so drugega mišljenja, bom pa podlagi vrstic iz »Fr. St.« pomagal mojim »prijateljem« vest izpraševati. Dopisnik pravi: »Kar smo že v Ukvah doživeli od prihoda češkega župnika Kukačka, presega vse meje. Za drugih duhovnikov je bil sicer tudi politični boj, toda da bi se sovraštvo proti drugomislečim kazalo na takšen vsega obsojanja vreden način, tega ni bilo.« Gotovo se bodo še nekateri nemčurji dobro spominjali, kako so koj v začetku pri župniku snubili: »Le z nami držite.« Ko pa so videli, da se nočem dati vpreči v nemčurski jarem in da iz lepa niso nič opravili, potem so pokazali svojo »krščansko ljubezen«. Povod za to jim je dalo slovensko uradovanje; to pa je bil vnebovpijoči greh, ki kliče na maščevanje. Kako pa pametno začeti? A bistra glava hitro vse najde. Šla je pritožba na višje oblasti, ker nisem na županov poziv hitro odstranil iz cerkve umetne rože zaradi varnosti pred ognjem. Malo pozneje ni imel naš občinski odbor nujnejšega posla kakor v seji nemščino kot uradni jezik v občini določiti, in ker še to nič ni pomagalo, torej koj naravnost na prevzvišenega knezoškofa, naj bi me prisilil nemško uradovati, ker da le jaz v občini kalim mir. Ali je to bil dokaz ljubezni, ko me je g. župan zatožil pri c. kr. oblasteh, ker nisem naznanil poseta svojih sorodnikov in mi s tem napravil veliko nepotrebnih potov in stroškov? Kdo me je zatožil, ker sem pokopal nekega mrliča nekaj ur pred določenim časom, ker za to poklicani organi niso hoteli videti, da je že dolgo pred pokopom od mrliča teklo? Kdo se je pritožil zaradi slovenskih (matičnih) izvlečkov, v katerih so slovenska imena pravilno pisana? Kdo je povzročil interpelacijo g. Dreyhorsta v deželnem zboru zaradi »pačenja imen« in intervencijo celo pri deželnem predsedniku? Kdo je klical torej vse posvetne oblasti

proti meni? Kdo je oblastno klical name c. kr. komisarja, da pregleduje pri meni matrike? A kaj je našel? Nič protipostavnega, ampak le to, da slovensko pišem in da slovenska imena slovensko, nemška pa nemško pišem. Kdo je povzročil predrzno vlogo in zahtevo na c. kr. okrajni šolski svet, ki naj mi zaukaže poučevati krščanski nauk v nemškem jeziku zavoljo komaj petih otrok? Kdo me je zatožil pri obojni oblasti, da svojevoljno delim ubogim podporo in da sem neki ženi odrekel podporo le zato, ker je Nemka; odgovora na zadnjo zatožbo si gotovo ni dal v okvir. Da je v vseh protokolih in vlogah, ki jih je na vse strani proti meni pošiljal, vse mrgolelo od samih laži in zavijanij, to so bila menda sama dejanja krščanske ljubezni! Kdo je hujskal stranke, naj zahtevajo nemške rodbinske izkaze, češ, da bom sicer le jaz kriv, če ne bodo fantje od vojaščine oproščeni. Kakor je Bog vsaki živalici dal nekaj, s čemur se more braniti proti svojim sovražnikom, tako je dal človeku pamet, da se more potegniti za svojo čast in dobro ime. Zasluga, ki si jih je g. župan stekel pri povodnji, pri zidavi nove šole, vodovoda in župnišča, nikakor ne tajim, in rad jih priznavam, vendar pa imajo svojo senčno stran; škoda pa, da še niso omenjene zasluge pri požaru. A vse te zasluge izgubijo na svoji vrednosti, če se ne pozabi na vse dolge, za katere mu ne bo noben davkoplačevalec hvaležen. Iz tega pa tudi še ne sledi, da bi moral župnik vse krivice in udarce zaradi županovih zaslug mirno požreti in menda še hrbet nastaviti za nove. Če pa se je branil v »Miru«, je bilo vselej dostojno, brez kakega lažnjivega primeska in pretiravanja. Zakaj pa ni bil poslan nikdar »Miru« kak popravek? Da je g. župan bil izvoljen pri drugi volitvi z 120 glasovi, iz tega se še ne sme sklepati, da uživa splošno zaupanje; saj je vsem predboro znano, kako so se volilci lovili. Najhujši udarec pa mi je hotel gosp. dopisnik s tem zadati, ko se je drznil trditi, da sovražim vse, ki ne trobijo v črni rog, in dela me nekako sokrivega pobalinstva, ki ga je izvršil neki fant s tem, da je pomazal z blatom hišo gostilničarja Janeza Omana, ki je načelnik krajnega šolskega sveta. Če tako smelo trdi, da je to bil »slovenski klerikalni fant«, zakaj ga ni prijel, da se izroči posvetni pravici? Ali je menda pred dvema letoma tudi kak sloven. klerikalec zasmodil? Mislím, da bi bili tega slovenskega klerikalca in požigalca hitro našli! Ako bi gosp. dopisnik hodil k pridigam večkrat, bi bil slišal, da sem odločno nastopal proti ponočnjakom; torej pristen klerikalen fant to ni mogel biti, ki druge zlobno poškoduje; obenem pa objubujem dopisniku takoj dati 200 kron, ako mi dokaže, da je to v resnici bil slovenski klerikalni fant in da je to storil vsled mojega hujskanja. Torej na noge, g. dopisnik, in pridite si ponje, saj ste gotovo potreben, bode nekaj za pijačo! Enako izmišljena je trditev, da sem si prizadeval z vsemi mogočimi sredstvi onemogočiti izvolitev g. Janeza Omana v občinski odbor. Ako hoče vedeti, kdo je sprožil prvi to zadevo, rad mu ustrezem. Bil je to gostilničar g. Janez Ehrlich, ki je sam sestavil in napisal protest in dal nanj podpise nabirati, v katerem je izrecno stalo, da je neprijeten in še druga neljuba zadeva zaradi lesa; ta g. Ehrlich ni gotovo slovenski klerikalec; njegov oče Jakob Ehrlich, občinski odbornik, se je v pričo mene izrazil, da noče sedeti z njim v občinskem odboru in da rajši odstopi. Kako je g. Oman splošno priljubljena oseba, priča tudi to dejstvo, da bržkone so razven dveh vsi odborniki odklonili predrzno zahtevo, prirediti ples na velikonočni ponedeljek. — Smili se mi gospod dopisnik, čigar zibelka je stala v slovenski hiši in vasi, da se ni dosedaj naučil pametno misliti, akoravno spada k inteligenci, tako mislijo le otroci in norci. Ako zahteva svobodo, prostost — Freiheit — zase, naj jo privoščí tudi drugim in ne usiljuje svojega nemčurskega prepričanja slovenskemu ljudstvu ter ne zastruplja s tem mladine, ki je itak zdaj polna te nemčurske kulture. Če pa ne ve pravega pomena besede svoboda, naj k meni pride; ga z veseljem podučim. Ako pa mu je pretesno pri nas za razširjanje svojih brezverskih načel in enake kulture, naj pa gre v deželo prostosti, v Ameriko, tukaj ne bo zanj velika

škoda. — Ko boste brali, gospod dopisnik, te vrstice, jih hitro prestavite in pošljite zopet v »Freie Stimmen« in naslovite: »Deutsche Kulturträger und Früchte deutscher Verhetzung«. — V Ukvah, 20. maja 1913. — J o ž. K u k a č k a, župnik.

Vovbre pri Velikovcu. (Požar. — S n e g.) V torek po kvaterni nedelji, dne 20. t. m., opoldne nas je prestrašil veliki zvon. Gorelo je poslopje p. d. Hobjana, cerkvenega ključarja. V par minutah je prišel ogenj iz majhnega kupa obljanja pod streho in se takoj prijel cele strehe. Naša požarna bramba je bila hitro na delu. Živina in prašiči so rešeni. Žal, da se je gospodinja na desni roki zelo ožgala. Gospodarja pa še doma ni bilo, izvedel je strašno novico domu grede že v Grebinju. Dobro, da je vse zavarovano. Bog naj potolaži nesrečneže! Gospod je dal, Gospod je vzel, Gospod bo zopet dal! — V torek zjutraj so se prikazali iz megle vsi od snega pobeljeni vrhovi. Tudi vovberški hribi in Vodovnica so bili beli.

Kotmaravas. (Požar.) Na najlepšem kraju našega Plešivca, ki se vidi skoraj do štajerske meje in daleč na nemško stran, je v petek večer na nepojasnen način izbruhnil ogenj. Postarna dekla, ki je živini pripravljala krmo, se vrže na ogenj, ki je izbruhnil v njeni bližini, a zastonj, ožgala se je le po licu in rokah, tudi obleka se ji je vnela, sedaj je v bolnišnici. Ker je bilo še mnogo sena in slame pod streho, se je ogenj bliskovito naglo razširil. V petih minutah je gorelo vse. Ker ni vode, ni bilo misliti na kako gašenje, dasiravno je bilo na stotine pripravnih rok. 83 let staremu Žmuku je pred 14 dnevi umrl v soseščini sin, zdaj pa mu je ogenj še vse imetje uničil. Med drugim mu je zgorelo 6 glav živine in okoli 700 kg mesa. Zavarovan je bil za 4000 kron.

Medgorje. (Občinska volitev.) Ista je bila tam že lani dne 13. rožnika 1912 in so našinci zmagali v 3. in v 2. razredu. Pa dosihmal je ostalo vse lepo pri starem. Zakaj? Nasprotniki sami so se spomnili svojih hudobij in ločitve od občine in so — rekurirali . . . Šele zdaj je prišlo drugače, čeravno je nasprotnikom pomagalo vse, kar leze in gre na Koroškem: C. kr. oblasti, celovski »dohtarji« a la Metnič in »častni občani« učitelji (samo 7 po številu)! Na njih nasvet in pritisk je moral župan Šušnik-Krasnik v Podgradu dne 4. aprila t. l. izročiti županstvo prvemu svetovalcu p. d. Polancu v Voglah, bolj zadnja vas na Koroškem in so osem dni potem celo »gmajno« prepeljali tja! Prijatelji »Mir«-a, čujte: Vse to je bilo le navidez, le začasno, ker župan je ostal stari, le zato, da bo ime Olip (Polanc) bolj vleklo kot staro ime Šušnik! Sam c. kr. vladni svetnik g. vitez pl. Rainar je prišel v soboto, dne 24. t. m. k volitvi v Voglje, a je v resnici volitev pravično vodil. V 3. zboru so imeli naši 71, nasprotni 68 glasov, v 2. naši 15, oni 13, v 1. pa oni 20 (16) glasov! Izvoljenih je 18 odbornikov in od teh 10 zanesljivih našincev; torej zmaga je naša! Dodatek: Svetujemo Scatovemu Mihiju na Rudizah, da prihodnjič ostane lepo doma med svojimi drvarji.

Idrija. Sedaj se dogovarjajo pri vladi radi naprave novih lokalnih železnic. Pri tej priliki se nam zdi umestno povedati, da je mesto Idrija, kar se tiče železnice, eno najčudnejših mest v celi Evropi. Mesto Idrija, ki šteje okoli 6000 prebivalcev, v katerem je svetovnoslavni rudnik živega srebra, ima štiri kolodvore in dovozna pot na vsak kolodvor je dolga čez 30 kilometrov. Ti kolodvori so: Sv. Lucija, Škofja Loka, Logatec in Ajdovščina. Ni tedaj kmalu mesta, ki ima tako interesantno lego.

Borovlje. (Nesreča v tovarni.) V nedeljo, dne 26. maja, ob 2. uri zjutraj so v tovarni snažili peč za topljenje železa. Ker se je delavcem vedno ukazovalo, kako naj štedijo s plinom v peči, so ubogali, a ravno to je bilo vzrok grozne nesreče. Ko so snažili, se je vnel plin in osmodil štiri delavce. Eden, Dovjak, je bil tako osmojen, da so ga še ponoči odpeljali v Celovec v bolnišnico in se ne ve, ali bo prebolel nesrečo ali ne.

Borovlje. (Kam bomo prišli z našimi šolami?) Vsem Slovencem, ki še niso s pametjo skregani, bi danes rad pokazal, kaj imamo pričakovati od šol, ki delajo samo na to, da bi iz Slovencev naredile Nemce. Znano vam je, da so Borovlje največje nemčursko gnezdo, kar jih je ustva-

rila po slovenskem Koroškem Südmarka, Schulverein, vlada itd. Zato se pa tudi ravno v Borovljah najlažje vidi, kakšne sadove imamo pričakovati od nemčurstva. Veliko sadov vam je že znanih. Sad, ki ga bom danes omenil, bi najrajši zamolčal, a je preveč za vsake starše, ki imajo le količkaj skrbi za bodočnost svojih otrok. Dne 18. maja je neki fant doma ukradel večjo svoto denarja, ki jo je seve večinoma še isti dan zapravil; imel je veliko pomagacev. Pri naslednji preiskavi se je izkazalo, da je med šolarji iz meščanske šole že nekaka organizacija in da se tatvine vlečejo že precej časa nazaj. Udeleženi so šolarji iz najuglednejših tukajšnjih rodbin in bodo zato celo zadevo najbrž kolikormogoče prikrili. Smilijo se nam starši, ker ti niso krivi, a kriv je naš šolski zistem: Kljub nemškemu licu na zunaj so Borovlje razun uradnikov in učiteljev in nekaj novonaseljenih izključno slovenski trg. Da bi se nemški jezik vendar enkrat udomačil, sta se postavili dve velikanski šolski palači in blizu 20 učiteljev je dan na dan pri delu za ponemčevanje. Celoveronauk mora služiti temu namenu. Glavni cilj šol je ponemčevanje in zato zaostaja vsa vzgoja; in zato je mogoče, da od doma dobri fantje v šoli postanejo vse drugo kot pridni. Marsikatera mati iz Borovelj ima že v kratki dobi, kar je tu meščanska šola, slabe in grenke izkušnje. Zato, starši, ne nehajte se bojevati zoper take šole, ker iz vaših otrok hočejo v prvi vrsti narediti zagrizene nemčurje!

Podljubelj (Kaj bo z mladino?) Še ni dolgo, odkar je solnograški učitelj Lang celemu svetu povedal, kako se po Koroškem pijančuje, kako so pri tem udeleženi že otroci in je klical vse, vse, uradnike, duhovnike in posebno učitelje na pomoč zoper kugo pijančevanja, ker sicer se bo Koroška potopila v alkohol. A kaj naredita naša učitelja? V nedeljo je bilo tu pranganje, katerega so se udeležili tudi šolarji. A po pranganju ne gredo domu ali nazaj v šolo, ampak muzikajih pelje v gostilno, kjer so bili pogoščeni. Dolžnost učiteljeva je, otroke vedno in vedno svariti pred gostilno, ker mladina se že itak sama davno prezgodaj navadi, a naša učitelja jo še sama peljeta v njo. Upajmo, da so starši bolj pametni in ti popravijo pri otrocih, kar jih učitelji slabega naučijo.

Velikovec. (Kot dodatek) k zadnjemu članku v »Miru«, da pri božji službi ob osmi uri ni bilo pridige, moramo omeniti, da je to šolarska božja služba, kojo oskrbuje č. g. katehet A. Almer.

Steckenpferd- lilijnomlečno milo

prej ko slej neutrno za racionalno oskrbo polti in lepote.
Priznanostna pisma. Po 80 h povsod.

Sveta vojska.

Boj proti alkoholu se bije povsod. Organizacija v Nemčiji stalno napreduje, Severna Amerika ima predsednika-abstinenta, Rusija se obrača čedalje bolj proč od »vodke«, tudi iz Francije se čujejo pogosti glasovi, vabeči na boj proti alkoholizmu. In naša Avstrija? Začetkom meseca se je vršil na Dunaju prvi avstrijski katoliški protialkoholni shod, v Gradcu se je ustanovila pred kratkim prva tamošnja protialkoholna gostilna, kakoršno imajo Slovenci v Ljubljani že več let. In drugod med Slovenci? Solnčna Goriška ter zelena Štajerska sta že sledili klicu Kranjske in sta ustanovili vsaka zase osrednje protialkoholno društvo »Sv. vojska«. Le pri nas na Koroškem še dremujemo. V Celovcu se bo ustanovila sicer v kratkem osrednja »Sv. vojska«, a treba je zmernostne organizacije tudi na deželi. Prosimo, da se vsi, ki se za to vprašanje zanimajo in ki želijo, da bi se tako društvo ustanovilo tudi v njih krajih, blagovolijo obrniti do Slov. kršč.-soc. zveze v Celovcu, hotel »Trabesinger«, ki jim bo pri ustanavljanju »Sv. vojske« šla na roko. Zlasti merodajnejši činitelji naj blagovolijo zastaviti svoj vpliv! Hitimo, vsakega dneva je škoda, delajmo, da še rešimo, kar se še da rešiti, zlasti našo mladino!

Glasnik Slov. kršč. socialne zveze.

Prireditve.

Št. Tomaž.

Na kvaterno nedeljo, dne 18. t. m., smo imeli zopet vesel dan. Bilo je zborovanje. Gospod predsednik je najprej predstavil novega društvenega blagajnika, Tomanovega Andreja, ki se je v lepih, krepkih besedah zahvalil za zaupanje odbornikom in obljubil delovati za društvo. Nato je imel govor g. Kriegl. Ta gospod je že večkrat prišel k nam in ljudstvo ga rado vidi in poslušajo njegove za praktično življenje resnobne nauke. Iz življenja za življenje! Nato so naši igralci, kakor je bilo pričakovati, izvrstno uprizorili igro »Tri sestre«. Občinstvo je bilo polno hvale. Po igri sta na odru zapela »Berač« in »Helena«. H koncu je sledil šaljivi nastop »Krečmar pri zvitem rogu«, ki je povzročil veliko smeha. Seveda so nas med odmori zabavali naši tamburaši in pevci. Pred odhodom se je stoje zapela cesarska pesem. Udeležba je bila tudi sedaj velika. Bogu hvala za lepo vreme, ker drugi dan nato je bilo kakor iz škafa. Dež je bil sicer potreben — toda za društvo, ki mora vse opravljati zunaj na prostem, bi bil usodopoln. »Edinosti« kličemo, da naj le vztrajno deluje naprej za »vero, dom in cesarja«.

Šmihel nad Pliberkom.

Društvo »Gorotan« je priredilo v nedeljo, dne 18. t. m., pri Likebu poučno predavanje. Prvi govornik, učitelj A. Hren, s Štajerskega, nam je očrtal v jako poljudnem in zanimivem govoru vzgojo otrok. Veliko se piše in govori o konjereji, živinoreji, čebeloreji, sadjereji, le malokdaj ali pa nič se pa ne sliši o vzgoji človeka, katerega poznamo slabše, nego najmanjšo stvar na svetu. Na jako razumen in priprost način je razodel govornik glavne napake vzgoje otrok ter podal praktične nasvete, kako vzgajati otroke, da bodo vredni člani človeške družbe in naroda. Prišel je tudi na posledice slabe vzgoje, katere je treba pretrpeti deloma samemu, deloma pa občinom in prebivalcem občin. Zahteval je vzgojo otrok v strogo krščanskem in narodnem duhu. Ker je okoliščina otroka močen vzgojevalen faktor, naj starši bolje pazijo na družbo, v katero otrok zahaja ali v kateri se giblje. Več pozornosti naj stariši obračajo tudi na pijačo, ki jo podajajo otrokom, ter se ob vsaki priliki naj izogibljuje katerikoli alkoholičnih pijač. Opominjal je slušatelje, naj nikar in nikoli ne grajajo ali ne govorijo slabo o duhovščini ali učiteljih v navzočnosti otrok, marveč da se zmenijo glede vsega le z njimi samimi, ne da bi otroci zvedeli o tem. — Drugi govornik učitelj Dr. Doberšek nam je zopet podal dobrih nasvetov o uporabi in konserviranju sadja. Govoril je o vrstah sadja, njegova sestoji in redilnosti, o konserviranju raznega sadja in sočivja, o plesnobi in gnilobi sadja in kako to preprečiti. Navedel je tudi velik pomen pametnega uporabljanja sadja z ozirom na abstinenco in človeški organizem. Pokazal nam je tudi, kako se zakuhuje sadje, kako se delajo razni sokovi na cenejši način, kot doslej. Govornik je pripeljal seboj celo vrsto aparatov ter razložil njih uporabo in pomen za gospodinjstvo — posebno pa za gostilničarke. Z aparatov se da na več let konservirati grah, fižol in drugo enako stročje in sočivje. Visoka cena aparatov odtehta njih veliko rabljivost. — Predavanje je bilo jako poučno in zanimivo in želeli bi bilo, da se vrši tukaj še več enakih predavanj. Z obžalovanjem pa moramo konstatirati, da je bilo to predavanje jako slabo obiskano; posebno ženske so bile le v malem številu zastopane, kljub temu, da sta bila oba govora bolj za ženske nego za moške.

Društvena naznanila.

Št. Jakob v Rožu. Pevsko društvo »Rožica« priredi v nedeljo, dne 8. junija (in ne 1. junija, kakor je bilo prej naznanjeno), popoldne ob 4. uri pri g. Božiču, p. d. Basermanu, v Kotu svoj občni zbor. Na sporedu je petje, govor, volitev odbora in tudi nekaj za smeh. Prijatelji petja, pridite v obilnem številu!

Št. Tomaž. Društvo »Edinost« priredi v nedeljo, dne 1. junija 1913, popoldne ob štiri v Trdnjivasi pri »Lokenwirtu« na pro-

stem ljudsko veselico. Na sporedu je igra »Tri sestre«, šaljivi nastop (poje berač), petje in tamburanje. — Odbor.

Črna. Slov. kršč.-soc. delavsko društvo priredi v nedeljo, dne 1. junija igro: »Zloba in zvestoba«, ki se še mi igrala na Koroškem. Začetek ob pol 3. uri popoldne.

Črna. Jugoslovanska strokovna zveza priredi dne 8. junija po drugi sv. maši svoje prvo zborovanje v Črni »pri Drofelniku«. Kdor se za strokovno združenje delavstva zanima, je vljudno vabljen.

Seja slov. kršč. soc. zveze za Koroško se vrši v četrtek, dne 5. junija, ob 2. uri popoldne v hotelu »Trabesinger« v Celovcu.

Ženski shod v Podljubelju. Slovenska kršč.-soc. zveza priredi v nedeljo, dne 8. junija ob pol 3. uri popoldne ženski shod v »Delavskem Domu« v Podljubelju.

Društva, pozor! Slov. kršč.-soc. zveza je že v drugič založila vabila za shode in igre. Društva, ki jih rabijo za svoja zborovanja, naj jih naročajo edinole pri Zvezi. Cena: 100 komadov 30 h.

Sveče. Dne 8. junija je mesečni shod našega izobraževalnega društva. Pride govornik in dekleta nastopijo z igro: »Prisiljen stan zaničevan«. Začetek ob 3. uri popoldne. Vstopnina po navadi.

Zilska Bistrica. Izobraževalno društvo »Zila« ima dne 8. junija zvečer ob 6. uri pri Hrepcu v Zahomcu zborovanje. Spored: 1. Vprizoritev igre »Bratranec«; 2. poučni govor o živinoreji; 3. pobiranje članarine; 4. prosta zabava s petjem. Prijatelji društva pridite mnogoštevilno! — Odbor.

Dobrlavas. K obilni udeležbi vabi može in mladeniče odbor izobraževalnega društva na mesečni shod, ki ga priredi dne 1. junija dopoldne po prvi službi božji v svojih prostorih.

Podljubelj. Katol. slov. izobraževalno društvo v Borovljah priredi v nedeljo, dne 15. junija ob 3. uri popoldne v Delavskem Domu veselico s tombolo in petjem. Tombola bo imela veliko lepih in koristnih dobitev. Prijatelje društva prosimo, da svoje prijateljstvo — če mogoče — pokažejo z darovi in z nabiranjem darov. Darovi naj se oddajajo v Borovljah v društveni sobi v društvenih urah, v Podljubelju pa v gostilni pri Kajzru. Prijatelji, delajte na veliko udeležbo! — Odbor.

Somišljeniki! Zahtevajte v gostilnah računke listke „Slovenske Straže“! Naročajo se v pisarni „Slovenske Straže“ v Ljubljani.

Cerkvene vesti.

Umeščen je bil dne 27. majnika č. g. Peter Serajnik, kanonik v Gospe Sveti, na župnijo Št. Vid pri Podjuni.

V katoliško cerkev povrnil se je binško nedeljo priprost vojak s Tirolskega. Rojen v Brnu na Moravskem je že v mladih letih zašel v brezversko družbo in kot osemnajstleten nerazsoden mladenič odpadel od cerkve. Božja milost ga je privedla kot vojaka na Južno Tirolsko. Lepo katoliško življenje pridnih Tirolcev in zlasti krasen zgled neke učiteljice mu je izpremenil mišljenje. Marljivo se je začel učiti katekizma in prosil za sprejem v cerkev. Želja se mu je izpolnila. Binško nedeljo se je tukaj v Celovcu pred pričama odpovedal zmoti ter sprejel sv. zakramente. Ponedeljek v jutro ga je presv. knez in škof Baltazar v svoji domači kapelici še enkrat obhajal ter mu po sv. maši podelil zakrament svete birme. Boter mu je bil g. kn.-škof. tajnik Baltazar Gussger, torej so trije »Boltežarji« hkrati stali pred oltarjem. Skupen zajutrek pri škofovi mizi je končal priprosto, a ginljivo slovesnost.

Kupujte pri tvrdkah, ki inserirajo v „Miru“!

Književnost.

Dragoceni biseri. Spisala Pepica Senica, Maribor 1913. Štajerska mladenka Pepica Senica, ki stoji med organizirami četami štajerskih mladenk v prvi vrsti, nam podaja v tej svoji knjigi mnogo lepih na-

ukov. V prvem delu te knjižice razpravlja zgovorna pisateljica o dolžnostih naše mladine sploh, v drugem pa o pomenu in namenu izobraževalnih društev. To delo priproste pisateljice zasluži, da ga bere vsak mladenič in vsaka mladenka, in naj ne manjka v nobeni društveni knjižnici. Tudi društvenim voditeljem bo podalo marsikatero dobro zrno. Ista pisateljica je lani izdala knjižico »Slovensko deklet«, ki je že razprodana. »Dragoceni biseri« stanejo izvod po 60 h, 10 izvodov s poštnino 5 K 20 h. Naročajo se pri pisateljici Pepici Senica v Šmarju, p. Sevnica ob Savi, Štajersko.

Aprobacija učne knjige. Ministrstvo za bogočastje in nauk je z razpisom z dne 30. aprila 1913, št. 8003, odobrilo učno knjigo: A. Kleibel — Ivan Volc: Trgovska korespondenca. Knjiga je glasom odobrila občje pripuščena za pouk na trgovskih učnih zavodih s slovenskim učnimzikom. Slovenci smo s tem dobili prepotrebno knjigo, ki smo jo tako dolgo pogrešali. Za naše trgovce in obrtnike je bilo doslej v resnici silno kvarno, ker niso imeli na razpolago slovenske knjige za trgovsko korespondenco. Prednost te knjige je, da je jako porabna za one, ki se hočejo sami vaditi v trgovskem spisovanju. Knjigo je spisal magistratni revident g. Ivan Volc, založilo pa je knjigo slovensko trgovsko društvo »Mercur« v Ljubljani, ki je že doslej izdalo sledeče strokovne knjige: Menično pravo, Trgovsko knjigovodstvo, Trgovsko računstvo. Cena nove vezane knjige znaša 3 K 50 h.

Gospodarske stvari.

Mlekarstvo.

(Piše Fr. Krištof, živinorejski inštruktor.)

(Dalje.)

Poizkusna molža.

Poizkusna molža je v gospodinjstvu jako važno opravilo. Potreba je povsod, tudi tam, kjer ni mlekarn, vpeljati poizkusno molžo, da gospodinja izve, koliko mleka da vsaka posamezna krava na leto. Ali molžejo vse krave toliko, da se jih izplača še naprej rediti?

Ugovarjaš temu: Nimam časa za to. Ni res, prazen je izgovor za tako malenkost. Nekaj dobre volje je potreba, pa bo šlo.

Vzemi vsake štirinajst dni lonček, ki drži pol litra, s seboj v hlev, ko greš molzt. Ko stopiš izpod krave, zmeri mleko takoj, potem šele pojdi molzt drugo kravo. Kadar mleko precediš in naliješ v latvice, ne pozabi zapisati, koliko mleka je imela vsaka posamezna krava. Zvečer pa zračunaš, koliko je imela vsaka posamezna krava mleka cel dan. Poglej, to delo ti vzame par trenutkov časa vsake štirinajst dni. Videla bodeš, da se merjenju mleka prav lahko privadiš, ker ti vzbuja zanimanje, ko vidiš, koliko mleka daje manj kakšna krava v štirinajstih dneh, ko daje druga še skoro ravno toliko mleka kot zadnjič, ko si jo merila.

Ko poteče leto dni, lahko izračunaš po priložnosti, to je v nedeljo popoldan, koliko ti je dala vsaka krava mleka celo leto. Ako računaš ceno mleka z množino mleka cellega leta, vidiš, koliko ti je dala vsaka posamezna krava dobička. Vesela bodeš, ko si popolnoma na jasnem. Natančno veš, katero kravo bodeš redila še v bodoče in katero je potrebno prodati, ker ne poplača več krme.

Ti mlečni računi te opozarjajo, da poiščeš vzroke, zakaj ne dajo vse krave dosti mleka pri enaki množini krme.

Vprašaj se: Kako se je krava krmila in s kakšno krmo? Ali se je krava zmiraj čisto do zadnje kaplje izmolzla? Ali se je krava krtačila? V kakšnem hlevu stoji krava? Ali je prišla na pašo?

Upam, da sedaj razumeš, kolikega pomena je poizkusna molža za vzorno gospodinjstvo. Do kakšnih vprašanj te je privedla ravno poizkusna molža.

Ako bi gospodinje skrbele, da se mleko redno meri vsake štirinajst dni, bi kmalu izginile vse slabe krave iz naših hlevov in se z dobrimi molznicami nadomestile. Tudi gospodar bi se moral prepričati, kaj je bolje rediti, krave ali vole?

Ni lahko mogoče od vsake posamezne

krave mleka vsak dan sproti meriti, ker bi bilo to delo preveč zamudno.

Poizkusna molža se na kmetih lahko izvršuje na dva načina. Prvi način je mer-

jenje mleka vsak teden, drug način merjenja mleka vsake štirinajst dni, ali bolje rečeno, 1. in 15. vsakega meseca. Lahko smemo biti zadovoljni z dvakratnim merjenjem

v mesecu, ki tudi ne zahteva toliko časa in se lažje zahteva. Navedena tabela kaže način zapisovanja poizkusne molže za celo leto.

1910.

Ime krave	Štev. krave	Teletenje	Priprava	Jan.		Febr.		Marec		April		Maj		Junij		Julij		Avg.		Sept.		Okt.		Nov.		Dec.		Množina mleka vseh posk. dni	Povpreč. množina posk. molže na dan	Vseh molž. dni	Letna množ. v l	Opomba
				1. 15.	1. 15.	1. 15.	1. 15.	1. 15.	1. 15.	1. 15.	1. 15.	1. 15.	1. 15.	1. 15.	1. 15.	1. 15.	1. 15.	1. 15.	1. 15.	1. 15.	1. 15.	1. 15.	1. 15.	1. 15.	1. 15.	1. 15.	1. 15.					
				1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1					
Sora	4	27./4.	30./6.	5	5	3	25	2	1	—	—	11	11	12	125	12	12	11	11	10	10	10	9	10	9	7	7	182	8.27	335	2770	Krava bila na paši od 15. sept. do oktobra.

Letna množina mleka se izračuna, ako množino mleka vseh poizkusnih dni delimo z množino poizkusnih dni, nato dobimo povprečno množino mleka vseh poizkusnih dni. Ta dobljena vsota se množi z dnevi molže. Končno dobljena vsota kaže letno množino mleka.

Množina mleka vseh poizkusnih dni znaša 182 litrov, delimo z 22 poizkusnimi dnevi, povprečna množina mleka znaša

8.27 litrov na dan, to svoto množimo z molžnimi dnevi v letu, to je 335. Torej: $182 : 22 = 8.27 \times 335 = 2770.54$ v letu. Ako se mleko meri vsak teden, se lahko na enak način izračuna letna množina mleka.

Ta poizkusna molža uči, da je ta krava ravno o pravem času teletila, ko se zelena krma poklada. Ako računamo liter mleka po 10 h, znaša na leto 227 K. Tele je vredno od krave v prvem letu vsaj 200 K. Za te-

leta lahko računamo 770 litrov mleka, ostane še zmiraj dobiček od teleta in ostalega mleka 400 K.

Na podlagi zapiskov poizkusne molže si vsak lahko izračuna, katero kravo se izplača rediti in katere ne. Ti zapiski bodo tudi pokazali, da se najbolje izplača reja krav in je skrbeti v vsakem gospodarstvu, da se pomnoži reja krav, nasprotno je rejo volov, v kolikor ni potrebna, omejiti.

Loterijske številke.

Trst, 21. maja: 81 86 32 44 85
Dunaj, 24. maja: 83 63 56 70 31

Tržne cene v Celovcu

21. majnika 1913 po uradnem razglasu:

Blago	100 kg				80 litrov (biren)	
	od		do		K	v
	K	v	K	v		
Pšenica	23	—	—	—	—	—
Rž	21	50	23	—	13	—
Ječmen	—	—	—	—	—	—
Ajda	—	—	—	—	—	—
Oves	21	—	22	—	7	46
Proso	—	—	—	—	—	—
Pšeno	—	—	32	16	20	—
Turščica	—	—	—	—	—	—
Leča	—	—	—	—	—	—
Fižola rdeča	—	—	—	—	—	—
Repica (krompir)	—	—	6	60	3	—
Deteljno seme	—	—	—	—	—	—
Seno, sladko	8	60	11	—	—	—
" kislo	7	—	9	—	—	—
Slama	3	60	5	—	—	—
Zelnate glave po 100 kos.	—	—	—	—	—	—
Repa, ena vreča	—	—	—	—	—	—
Mleko, 1 liter	—	24	—	28	—	—
Smetana, 1 "	—	60	1	20	—	—
Maslo (goveje), 1 kg	2	80	3	20	—	—
Sur.maslo (putar), 1 "	2	40	4	—	—	—
Slanina (špeh), pov. 1 "	2	10	2	30	—	—
" sur. 1 "	2	—	2	20	—	—
Svinjska mast	2	20	2	40	—	—
Jajca, 1 par	—	13	—	18	—	—
Piščeta, 1 par	2	80	3	60	—	—
Race	—	—	—	—	—	—
Kopuni, 1 par	—	—	—	—	—	—
30 cm drva, trda, 1 m ²	2	80	3	60	—	—
30 " " mehka, 1 "	2	50	3	20	—	—

Živina	Počrez	100 kilogr.				Prignalo	Prodalo
		živa		zaklana			
		od	do	od	do		
v kronah							
Konji	—	—	—	—	—	—	
Biki	—	—	—	—	—	—	
Voli, pitani	—	—	—	—	—	—	
" za vožnjo	431	—	—	—	4	2	
Junci	410	—	—	—	3	2	
Krave	220	560	72	—	40	22	
Telice	300	—	—	—	1	1	
Svinje, pitane	—	—	154	156	6	6	
Praseta, plemena	14	56	—	—	380	315	
Ovce	—	—	—	—	—	—	
Koze	—	—	—	—	—	—	

Slovenec, podpirajte „Mir“ z inseriranjem!

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

vabi na svoj

redni letni občni zbor

ki se vrši

v četrtek dne 12. junija 1913 v posojilničnih prostorih, Pavličeva ulica št. 7 v Celovcu.

Dnevni red:

1. Poročilo o letnem računu.
2. Volitev odbornikov.
3. Slučajnosti.

Člani so k zboru vljudno povabljeni.

Odbor.

Odprto pismo.

Slavnemu ravnateljstvu c. kr. drž. železnic v Beljaku.

Dne 12 t. m. ob 6. uri zvečer sem podpisani zahteval na južnem kolodvoru v Beljaku vozni listek do Celovca v slovenskem jeziku. Službujoči uradnik je na moje različne besede: »Prosim do Celovca,« odgovoril s skrajno nevljudnim glasom? »Was ist das?« — Ker zaradi odhoda vlaka nisem imel časa, da bi se pritožil pri načelniku postaje, sem bil na te besede takorekoč primoran ponoviti zahtevo še v nemškem jeziku. Potem šele sem dobil listek.

Iz tega slučaja sklepam: 1. ali je v slovenskem delu Koroškega morda res mogoče, da c. kr. uradnik ne ve imena glavnega mesta v drugem deželnem jeziku; 2. ali pa c. kr. uradnik iz mržnje do tujega jezika ne mara istega slišati.

Prvo kakor drugo je vredno najostrejše obsodbe in bo rodilo skrajni odpor pri prizadeti narodnosti.

Resumiram: Dne 12. t. m. ob 6. uri zvečer sem se na južnem kolodvoru v Beljaku od službujočega uradnika čutil osebno in narodnostno razžaljenega, vsled česar zahtevam — z ozirom na tozadevne paragrafe o jezikovni enakopravnosti — da se mi kaj takega ne pripeti več.

Ravnoisti dan okrog 3. ure popoldne je službujoča uradnica na kolodvoru v Trbižu hotela zamenjati Beljak — z Bischoflack. Tudi take nemško-duhovite opazke si bom v bodoče prepovedal.

Dreženca pri Kobaridu, 22. maja 1913.

Franc Ločniškar, nadučitelj.

Gospodarska zadruga v Sinčivasi

vabi na svoj

redni letni občni zbor

ki se vrši

v nedeljo dne 15. junija 1913 v zadrugni hiši v Sinčivasi.

Dnevni red:

1. Poročilo o delovanju l. 1912.;
2. Volitev odbornikov in nadzornikov;
3. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

odbor.

Vabilo na

redni občni zbor

hranilnice in posojilnice v Tinjah (Slov. Šmihel)

ki se vrši

v nedeljo, dne 15. junija t. l., ob 3. uri popoldne pri Bužleju v Vabni vesi.

Dnevni red:

1. Poročilo o delovanju posojilnice l. 1912.;
2. Odobrenje računskega zaključka za leto 1912.
3. Volitev načelstva.
4. Razni nasveti.

Ako bi ob omenjeni uri ne bilo dosti udov zastopanih, se eno uro pozneje vrši občni zbor brez ozira na število zastopanih udov.

Načelstvo.

Edino slovensko narodno trgovsko-obrtno podjetje

Hotel Trabesinger

v Celovcu, Velikovaška cesta št. 5.

Podpisani voditeljci hotela Trabesinger se vljudno priporočata vsem velenjenim slovenskim in slovanskim gostom-potnikom, ki prenočujejo ali za več časa ostanejo v Celovcu. V hotelu se dobe lepe, snažne sobe po primerni ceni; nudi se izborna kuhinja in zajamčeno pristna in dobra vina iz Slovenskih goric. Na razpolago je tudi kegljišče poleg senčnatega vrta, pozimi toplo zakurjeno. V hotelu Trabesinger dobite vsak dan, posebno pa ob sredah zvečer, prijetno slovensko družbo. V poletnem času pričakuje na kolodvoru gostov domači omnibus. Slovenski potniki in rodoljubi, ustavljajte se samo v edini slovenski gostilni »Hotel Trabesinger« v Celovcu, kjer boste vedno dobro postreženi.

Za mnogobrojen obisk se priporočata voditeljci hotela

Alojzija in Josipina Leon.

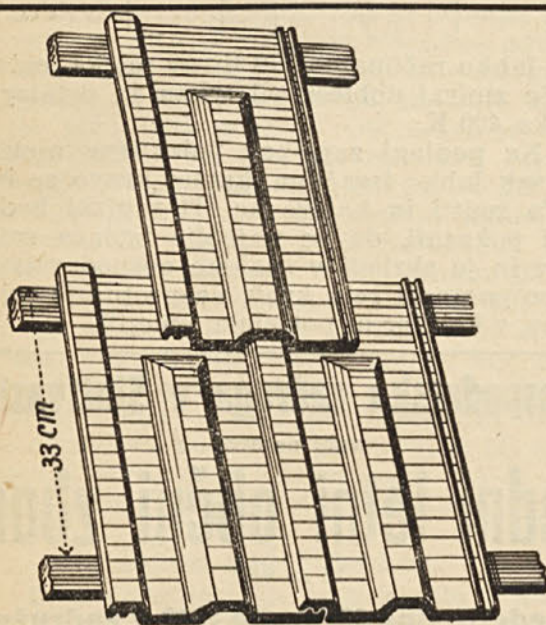

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

uraduje vsak dan, izvzemši nedelje in
praznike, od 10. do 12. ure dopoldne.

Varno naložen denar; najugodnejši kredit za posestnike.

F. P. Vidic & Komp., Ljubljana

tovarna zarezanih strešnikov ponudi v vsaki poljubni množini dvojno zarezani

strešnik-zakrivač

♦ s poševno obrezo in priveznim nastavkom ♦

Brez odprtih navzgor! Streha popolnoma varna pred nevihtami!
: Najpreprostejše, najcenejše in najtrpežnejše kritje streh sedanosti. :

Na željo pošljemo takoj vzorce in popis. Spretni zastopniki se sprejmejo.

Ali ste že pridobili „Miru“
-- novega naročnika? --

Hranilnica in posojilnica v Črni
vabi na

občni zbor

ki se vrši

dne 8. junija ob 1. uri popoldne v župnišču.

Spored:

1. Poročilo o lanskem poslovanju.
2. Revizijsko poročilo.
3. Odobritev lanskega zaključka.
4. Volitev.
5. Slučajnosti.

Če ob določeni uri občni zbor ni sklepčen, se
vrši isti po blagoslovu ob vsakem številu članov.

K obilni udeležbi vabi

odbor.

! 500 kron !

Vam plačam, če moj uničevalec korenin „Riamazilo“

ne odstrani brez bolečin Vaših kurjih oces, bradavic,
trde kože v 3 dneh. Cena lončku z jamčujočim pi-
smom 1 K. Kemy, Košice (Kaschau), I. poštni pre-
dal (12/829) Ogrsko.

Moja žena

in vsaka umna in štedljiva gospodinja uporablja na-
mesto dragega kravjega surovega masla za kuho ali
za na mizo boljši, bolj zdravi, tečni, izdatnejši in
skoro za polovico cenejši

„Unikum“-margarin.

Dobiva se povsod ali naročuje direktno.

Združene ovarne margarina in surovega masla,
Dunaj, XIV., Tiefenbachgasse 59.

CEFIRE
1913

Ne smete pozabiti,
da dobro in pri-
stnobarvno blago
vsakdo direktno

KANAFASE
1913

pri izdelovatelju najbolje in poceni kupi.

Kdor rabi lanene in bombažaste kanafase, cefire, rjuhe,
damaste, batiste, svilo, atlase, blago za dame in go-
spode, platno, brisače in druge tkanine, naj se obrne na
znano kršćansko tvrdko

JAROSLAV MAREK ročna tkalnica
št. 39

v Bistrem pri Novem mestu ob Met, Češko.

Vzorci se pošiljajo zastoj in poštne prosto.

V zalogi imam tudi veliko množino ostankov cefira, de-
lena, kanafasa itd. in razpošiljam v zavojih po 40 m za
16 kron, prve vrste za 20 kron, najfinjše vrste za 25 kron
franko po povzetju. — Od ostankov se vzorci ne pošiljajo.
— Srajce za gospode iz cefira in oksforda 1 komad po
K 1.80, 2.20, 2.60, 3.-, 4.- in 4.50. — Odjemalcem naj-
manj 6 srajce pošljem poštne prosto. — Pri naročilih za-
došča navedba širine vrata. — Dopisuje se slovensko. —
V enem letu nad 300 priznanic od Slovencev.

BLAGAČINA

pripravna za trgovce, posojilnice,
občine itd., je poceni naprodaj.
Kje, pove upravništvo „Mira“ št. 20.

U zalogi Družbe sv. Mohorja v Celovcu

je nanovo izšla knjiga:

Razlaganje cerkvenega leta (Slovenski Goffine).

Priredil msgr. Valentin Podgorc.

Mehko vez. K 4.—, za družnike K 3.—,
po pošti 40 vinarjev več. — Trdo vez.
K 5.40, za družnike K 4.—, po pošti
40 vinarjev več.

Po Najvišjem naročilu Njeg. c. in kr. Apost. Veličanstva

Izredna c. kr. državna loterija

za skupne vojaške dobrodelne namene.

Ta denarna loterija

ima 21.146 dobitkov v gotovini v skupni vrednosti
625.000 kron.

Glavni dobiček znaša

200.000 kron

Žrebanje se vrši javno na Dunaju dne 3. julija 1913.

Ena srečka stane 4 krone.

Srečke se dobivajo pri oddelku za državne loterije
na Dunaju III., Vordere Zollamtsstraße 7, v loterijskih
kolekturah, tobačnih trafikah, davčnih, poštah, brzo-
javnih in železniških uradih, v menjalnicah itd. —
Igralni načrti za kupce srečk brezplačno. — Srečke
se pošiljajo poštne prosto.

Od c. kr. ravnateljstva loterijskih dohodkov
(oddelek za državne loterije).

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavica K 8.000.000.

Rezervni fondi okroglo K 1.000.000.—.

Denarne vloge na
knjižice se obre-
stujejo po

4 3/4 %

od dneva vloge
do dneva vzdiga.
Rentni davek
plača banka sama.

Kolodvorska cesta 27, v lastni hiši.

Zamenjuje in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in
vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje — Zavaruje srečke
proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavicje.
Eskompt in incasso menic. Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spiljetu, Trstu,
Sarajevu, Gorici, Celju in ekspozitura v Gradežu.

Denarne vloge v tekočem računu obrestujejo se:

proti 30 dnevni odpovedi po **5 %** proti 60 dnevni odpovedi po **5 1/2 %**